

Ympäristöministeriö
Kasarminkatu 25, PL 35
00023 Valtioneuvosto

Viite: YM/5711/2007

Vastine 2, Metsähallituksen antamaan lausuntoon

Tässä Alavastineessa 2 on käytetty Vastineessa esitettyjä termien määrittelyjä. Liiteviittaukset osoittavat Vastineessa esitettyjä liitteitä.

Metsähallitus on todennut lausunnossaan ("Lausunto"), että Vuosangan luontoarvoja on inventoitu useaan otteeseen eri yhteyksissä. Alueelle on perustettu Lausunnossa mainitut suojelualueet ja lisää tullaan käsittääksemme suojelemaan jo tehtyjen tutkimusten perusteella (kumpumoreenit). Siitä syystä sopii mielestämme ihmetellä, että Lampialue kokonaisuutena on jäänyt inventoinneissa huomaamatta. Lausunnossakaan sen arvoon ei oteta kantaa.

Lampialueen arvo ei ole seurausta ainoastaan siellä olevista luonnonsuojelullisista, biologisista tai (muista) pienvesikohtaisista tai muista yksittäisistä luontoarvoista. Alue on mahdollisesti Euroopan [Unionin] tihein lampikeskittymä. Mielestämme se on jo yksinkin velvoittava peruste alueen suojelemiseksi. Se on arvo, joka säilyy todennäköisesti tuhansia vuosia. Lampialueen ainutlaatuisuus ei tuhoudu kovin helposti. Ampumalla ei Lampialuetta voida saada suojeluun sopimattomaksi, mutta ampumisen jatkaminen lykkää alueen palautumista luonnolliseen tilaan, nostaa ennallistamiskustannuksia ja estää VAT:n toteutumista tarkoitetulla tavalla.

Suojeluun käytettävissä olevia määrärahoja kohdennettaessa on Vuosangan Lampialueen ainutlaatuisuus huomioitava erityisen painavana seikkana.

Lausunnossa on todettu, että vuosina 1989-1994 suoritettiin inventointi, jonka tuloksena löytyi arvokkaita pienvesiä myös nyt lausunnonalaiselta Vuosangan alueelta. Varsinaiset luonnonsuojelualueet on todettu jätetyn pienvesistä muodostamatta 1990-luvun lopulla käyttöön otetun uudenlaisen ympäristönsuojeluohjeistuksen ansiosta. Pidämme sangen todennäköisenä, että ratkaisun lopputulokseen vaikuttivat Lausunnossa mainitsemattomat syyt, eli 1990-luvun lopulla suunnitellut ja 25.1.2000 allekirjoitetulla vuokrasopimuksella toteutetut Vuosangan ja sen maali alueen laajennushankkeet.

Metsähallitus on ollut Vuosangan laajennushankkeissa aktiivinen osapuoli, joten mielestämme ei ole mahdollista, ettei se ole ottanut hankkeita huomioon Lausunnossa toteamaansa pienvesialueen suojelua harkitessaan. Lampialueen edustavin osa on noin vuosina 1999-2001 avohakatulla maali alueella, vieläpä raskaimpien aseiden maalien alueella. Jäljelle jää tietysti se mahdollisuus, että Vuosangan pienvesialueen arvoa kokonaisuutena ja sen edustavuutta ei huomattu. Ehkä pienvesien arvoa rajoituttiin tarkastelemaan yksi kerrallaan eikä nähty "metsää puilta". Niin voitaisiin päätellä, koska Lausunnossa on esitetty pienvesien olleen "kohteita".

Lausunnossa ei ole esitetty millä päätöksellä luonnonsuojelualueet jätettiin pienvesistä muodostamatta eikä sitä miten Lausunnossa mainittua suojeluohjeistusta asiassa noudatettiin. Jää epäselväksi tapahtuiko se jo 1990-luvulla vai tulkittiinko vasta Lausunnossa niin silloin tehdyn. Jää myöskin epäselväksi, oliko ohjeistuksessa ohjeita menettelytavoista, Lampialueen kaltaisen kokonaisuuden varalta. Lausunnossa esitetty selvitys suojeluohjeistuksen ohjaavasta vaikutuksesta on Lampialueen osalta perusteeton.

Lausunnossa on esitetty, että uudenlainen ympäristönsuojeluohjeistus otettiin käyttöön 1990-luvun lopulla. Ohjeistus on kuitenkin Lausunnossa annetun tiedon mukaan julkaistu jo vuonna 1993. Se luonnollisesti perustui julkaisuajankohtaa aikaisemmin valmisteltuun aineistoon. Vesiensuojelun nopean kehityksen vuoksi on ohjeistus ollut kymmenisen vuotta valmistumisensa jälkeen Lampialuetta mahdollisesti tarkasteltaessa todennäköisesti auttamattomasti vanhentunut. On myös mielestämme kummallista, jos ohjeistus otettiin käyttöön vasta niin pitkän vanhentamisajan kuluttua.

Kellon alue-ekologisessa suunnitelmassa ei Lampialuetta ole huomioitu mitenkään, joten Lausunnossa alue-ekologisen suunnitelman ohjaavasta vaikutuksesta esitetty näkemys on Lampialueen suojelun osalta perusteeton. Kellon alue-ekologisessa suunnitelmassa on Vuosangasta esitetty muun muassa lausuma: *"Eri tavoitteiden vuoksi kaikkia luonnonsuojelullisesti arvokkaita kohteita ei säästetty, ..."* Lausunnosta ei ilmene koskiko lausuma myös Lampialuetta. Lausumassa näytetään myönnettävän luontodirektiivin rikkominen, koska siinä tarkoitetaan vanhojen metsien arvokkaita kohteita.

Lauttajärven länsipäässä olevat tykistön kahden maalin alueet koostuvat merkittäviltä osin suojelualueista (Liite 10). Ne ovat osa alueriekaleista, jotka suojeltiin Kellon alue-ekologisessa suunnitelmassa sen jälkeen kun Lauttajärven alueen Natura 2000 -suojeluvaraus oli rauennut 1990-luvulla, ilmeisesti maalialueen laajennuksen tieltä.

Lausunnossa ei ole viitattu vuosina 1996-1999 tehtyyn YVAN soveltuvuusharkintaan, johon ryhdyttiin Vuosangan suunniteltujen laajennushankkeiden vuoksi. Soveltuvuusharkinnassa suoritettiin muun muassa katselmuksia ja harkinta kesti noin neljä vuotta. Koska sitä ei Lausunnossa ole mainittu, ei siitä ehkä ole tunnistettavissa perusteita 1990-luvun lopun päätökselle olla suojelematta Lampialuetta.

Lausunnossa esitetty näkemys, että Vuosangan alueen luonnonarvot ovat hyvin tiedossa, on todennäköisesti perusteeton. Lampialueen arvoa ja ainutlaatuisuutta ei ole todettu missään tietoomme tullessa asiakirjassa. Olisi kuitenkin erittäin valitettavaa, jos ne ovat olleet tiedossa, mutta niitä ei missään yhteydessä nähty tarpeelliseksi tai tarkoituksenmukaiseksi dokumentoida.

Lausunnossa on esitetty, ettei laajemmalla rajauksella saavuteta olennaisia luonnonsuojelullisia hyötyjä ilman mittavia ennallistamistoimia. Lausunnossa on siten myönnetty, että laajemmalla rajauksella saavutetaan olennaisia luonnonsuojelullisia hyötyjä, kunhan vain toteutetaan mittavia ennallistamistoimia.

Mielestämme Lampialueen ennallistaminen ei voi olla mittavia toimia vaativa hanke. Lausunto näyttää perustuvan ajatukseen, että Aloitteessa olisi suojeltavaksi esitetty koko Vuosanka. Niin ei ole. Lausunnossa ei esitetä mitenkään, mitä ennallistamista tarvittaisiin ja miten se tulisi mittava olemaan. Jo Aloitteessa esitetyn perusteella on nähtävissä, että ennallistamistarve ja -kustannukset jäisivät hyvin kohtuullisiksi. Ennallistamistarve koskisi lähinnä maastoon avattujen tieurien käsittelyä, yhteensä muutamia kilometrejä, ja ehkä jossain määrin maalien ennallistamista. Maamassojen käsittely jäisi hyvin vähäiseksi. Suurin osa alueesta ennallistuu kunhan se jätetään rauhaan. Kainuun ympäristökeskuksen asiassa antaman lausunnon mukaan se ennallistuu vieläpä luonnontilaan.

Muut mahdolliset ennallistamistoimet kuuluvat joka tapauksessa tehtäviksi, joten niitä ei tule ennallistamistöihin tai -kustannuksiin sisällyttää. Sellaisia ovat muun muassa sirpaleiden, muun romun ja myös räjähtämättömien ammusten kerääminen maastosta, roskattujen alueiden siivoaminen ja luvattoman Jussinjärven kaatopaikan ongelman ratkaiseminen.

Lausunnossa on todettu harjoitusalueen muuttamisen luonnonsuojelualueeksi alentavan hakkuumahdollisuuksia. Aloitteessa ei ole esitetty koko harjoitusalueen muuttamista luonnonsuojelualueeksi. Suurin osa Lampialueesta on avohakattua maalialuetta valmiina ennallistumaan eikä maalialue ole enää metsätalousmaata, joten väite on Lampialuetta ajatellen suurimmaksi osaksi perusteeton. Harjoitusalueen pinta-ala on vahvistettavana olevan Kainuun maakuntakaavan mukaan noin 13 850 hehtaaria. Se Vuosangan edustavin ja ainutlaatuinen Lampialue, jota vähimmillään Aloitteessa tarkoitimme, on pinta-alaltaan arviolta 1500-2000 hehtaaria. Asiaa on käsitelty lähemmin Alavastineen 1 sivulla 2.

Tässä Alavastineessa 2 on osoitettu, että Lausunnossa esitetty lausuma "*luonnonsuojelualueen perustamiselle Vuosangan alueelle ei ole edellytyksiä*" on perusteeton.

Esitämme että ympäristöministeriö jättäisi ratkaisussaan huomiotta Lausunnossa esitetyt perustelemattomat, huonosti perustellut sekä asiaan kuulumattomat väitteet, johtopäätökset ja mielipiteet, hyväksyisi Aloitteessa ja antamissamme vastineissa esitetyt perusteet ja vaatimukset ja pyytäisi Kainuun ympäristökeskukselta edellä esitetyn selvityksen.

Erityisesti korostamme, että Kainuun ympäristökeskuksen 4.4.2008 antamat päätökset eivät mielestämme sovellu Aloitteessa esitetystä asiasta tehtävän ratkaisun perusteiksi.

Kunnioittaen,

Ylä-Vieksin kyläyhdistys ry

Eeva Kyllönen
puheenjohtaja

Timo Niskanen
varapuheenjohtaja

Pekka Pääkkönen
hallituksen jäsen